

PRV – Neproduktivní investice v lesích

PRV – lesnická opatření v období 2014 -2020

Nedílnou součástí Programu rozvoje venkova (PRV) na období 2014 - 2020 je oblast lesnictví. Evropská lesnická politika uvedená v dokumentu Nová strategie EU v oblasti lesnictví ze září 2013 vyzývá, aby členské státy využily příležitosti, které jim poskytuje nové nařízení o podpoře pro rozvoj venkova č. 1305/2013 a zaměřily se na modernizaci lesnické techniky a technologií, zmírňování změny klimatu, zachování genetických zdrojů, ochranu lesů, vytváření nových zalesněných ploch a obecně řečeno na podporu trvale udržitelného lesního hospodářství zahrnující mimo jiné i zvýšení odolnosti lesních ekosystémů, ekologické hodnoty a potenciálu lesních porostů, ochranu půdy a regulaci kvality a kvantity vody.

Pro období 2014 – 2020 jsou všechny tyto aspekty zohledněny v programovém dokumentu PRV 2014 -2020 a implementovány prostřednictvím jednotlivých opatření, která poskytují podporu široké škále žadatelů na zvýšení konkurenceschopnosti lesnictví a na trvale udržitelné hospodaření v lesích. Všechna opatření jsou environmentálně zaměřena.

Nejdelší tradici podpory z evropských fondů má operace **8.3.1 Zalesňování a zakládání lesů**, která navazuje na předchozí programové období a umožní zemědělcům popřípadě vlastníkům zemědělské půdy, získat podporu na zalesnění jejich pozemků, včetně podpory na péči o takto založené porosty po dobu 5 let a náhradu za ukončení zemědělské činnosti po dobu 10 let. Zacílením na vymezenou vrstvu vhodnou pro zalesnění dojde ke snížení erozních vlivů, udržení či zvýšení biodiverzity a ke snížení dopadů klimatické změny včetně sekvestrace uhlíku, retence vody v krajině a zlepšení malého vodního cyklu.

Další skupina opatření také navazuje na minulé programové období. Jedná se o **podporu lesního potenciálu po kalamitách a zavádění preventivních opatření**. Negativní dopady klimatické změny a extrémních meteorologických jevů snižují stabilitu a produkci i další celospolečenské funkce lesních porostů. V případě povodňových situací se projeví následky i níže v povodích. To je u této skupiny operací důvodem pro poskytnutí podpory až do výše 100 % způsobilých výdajů a žadateli mohou být i státní podniky.

V rámci operace **8.3.1 Zavádění preventivních opatření v lesích** bude možno realizovat účinná opatření přírodně-technického charakteru, která budou předcházet škodám v případě kalamitní situace, a to především v oblastech ohrožených extrémními klimatickými jevy. Způsobilými výdaji budou např. výstavby a opravy retenčních nádrží a objektů hrazení bystřin, případně další preventivní protipovodňová a protierozní opatření na drobných vodních tocích a v jejich povodích.

Operace **8.4.1 Obnova lesních porostů po kalamitách** zajistí obnovu po abiotických, především po větrných kalamitách. U této operace budou způsobilými výdaji odstraňování poškozených lesních porostů určených k rekonstrukci, příprava ploch před zalesněním a umělá obnova na plochách po kalamitních těžbách včetně ochrany založených porostů.

K odstraňování škod po kalamitách také přispěje operace **8.4.2 Odstraňování škod způsobených povodněmi**. Z podopatření bude možno realizovat projekty odstraňující škody způsobené povodněmi na objektech hrazení bystřin a hrazení a stabilizaci strží, na lesních cestách a souvisejících objektech, případně sanovat další škody způsobené povodněmi na malých vodních tocích a v jejich povodích.

Zlepšení životního prostředí a plnění společenských funkcí lesů zajistí opatření **Investice ke zvýšení odolnosti a ekologické hodnoty lesních ekosystémů**.

Operace **8.5.1 Investice do ochrany melioračních a zpevňujících dřevin**, z které bude financována částečná úhrada nákladů na mechanickou ochranu melioračních a

zpevňujících dřevin, tzv. oplocenky, zajistí zvýšení podílu melioračních a zpevňujících dřevin (jedná se zpravidla o listnaté dřeviny a jedli), které mají pozitivní vliv na půdu, vodu a stabilitu porostů. Podpora není určena pro státní podniky.

V rámci operace **8.5.2 Neproduktivní investice v lesích** dojde mimo posílení rekreačního potenciálu lesa pro širokou veřejnost a ochrany navštěvovaných porostů i k částečné podpoře zaměstnanosti na venkově. Způsobilými výdaji budou např. značení, výstavba a rekonstrukce stezek pro turisty, zřizování odpočinkových stanovišť, přístřešků a informačních tabulí. Žadatelé mohou být i státní podniky.

Dlouhodobým a extrémním imisním zatížením došlo v exponovaných územích (imisní oblasti příhraničních hor např. Krušné hory) k poškození a následnému rozpadu původních lesních porostů na ploše více než 40 tis. ha. Důsledkem pozměněné druhové skladby a též částečným použitím nevhodné provenience dochází v současnosti ke zhoršování zdravotního stavu, rozpadu a ztrátě funkčnosti těchto porostů. Tuto situaci alespoň částečně pomůže řešit operace **8.5.3 Přeměna porostů náhradních dřevin**. Financování bude zahrnovat odstranění náhradního nevhodného porostu za účelem obnovy, přípravu ploch před zalesněním a umělou obnovu sadbou přirozenými druhy dřevin. Žadatelé mohou být i státní podniky.

Konkurenceschopnost lesnictví bude podpořena prostřednictvím několika operací zaměřených na pořízení strojů, technologií a budování infrastruktury. U této skupiny operací žadatelé nemohou být státní podniky. Operace **8.6.1 Technika a technologie pro lesní hospodářství** je zaměřena na investice do lesní techniky a postupy práce, které zvyšují hospodářskou hodnotu lesů prostřednictvím využití šetrnějších technologií a strojů při hospodaření v lesích, omezujících poškození lesní půdy a porostů. Způsobilými výdaji budou stroje a technologie pro obnovu, výchovu a těžbu lesních porostů, stroje pro zpracování potěžebních zbytků a technologie a zařízení pro lesní školkařskou činnost na lesní půdě. Podmínkou poskytnutí podpory bude hospodaření podle lesních hospodářských plánů a osnov. Projekty bude možné realizovat v soukromých, obecních nebo krajských lesích. Operace **8.6.2 Technické vybavení dřevozpracujících provozoven** bude zaměřena na zvýšení efektivity malých dřevozpracujících provozoven, které produkují výrobky s větším podílem přidané hodnoty, hrají významnou roli při zvýšení ekonomické životaschopnosti a konkurenceschopnosti ve venkovských oblastech a zároveň přispívají k tvorbě nových pracovních míst. Podporována bude výstavba nebo modernizace dřevozpracujících provozů, zejména strojní vybavení pilnic a stroje a technologie sloužící k sušení, páření a impregnování masivního dřeva. Příjemce dotace bude muset splňovat definici mikro nebo malého podniku.

Operace **4.3.2 Lesnická infrastruktura** bude zaměřena na modernizaci a budování lesnické infrastruktury vedoucí ke zlepšení kvality či zvýšení hustoty lesních cest. Projekty bude možné realizovat v soukromých, obecních nebo krajských lesích.

Poslední skupinou je opatření Lesnicko-environmentální a klimatické služby a ochrana lesů. Jedná se o dvě plošné operace, u kterých bude plněn závazek žadatele po dobu pěti let, za který bude každoročně vyplácena jednotná sazba.

Operace **15.1.1 Zachování porostního typu hospodářského souboru** bude kompenzovat zvýšené náklady a snížené výnosy vyplývající ze zachování porostního typu hospodářského souboru místo jeho přeměny na porostní typ hospodářského souboru s nižší ekologickou hodnotou, a to s cílením na území ZCHÚ a oblasti Natura 2000.

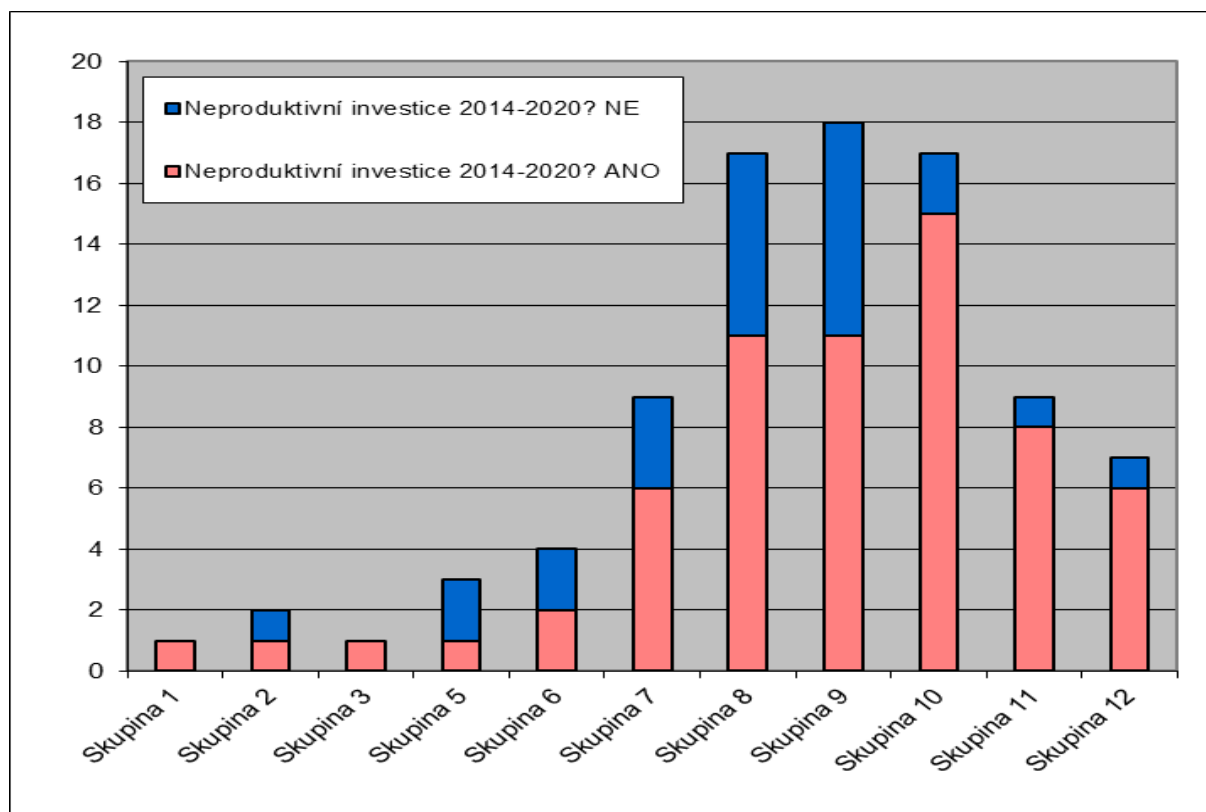
Druhá operace **15.2.1 Ochrana a reprodukce genofundu lesních dřevin** zajistí kompenzaci zvýšených nákladů a snížených výnosů souvisejících s ochranou a reprodukcí genofundu lesních dřevin, konkrétně s ekologicky šetrným sběrem reprodukčního materiálu lesních dřevin z uznaných zdrojů. Žadatelé mohou být i státní podniky.

Vyhodnocení potřebnosti neproduktivních investic v PRV 2014 -2020

Při vytváření programového dokumentu pracovní skupina pro lesnictví zjistila, že nejsou v žádných dostupných dokumentech souhrnné informace, které vypovídají o stavu a záměrech lesních podniků týkajících se mnoha oblastí včetně neproduktivních investic. V roce 2012 bylo ve spolupráci ÚHÚL a SVOL provedeno dotazníkové šetření, které popsalo danou problematiku. Bylo zjišťováno, zda jsou subjekty hospodařící v lesnictví ochotny investovat do neproduktivních investic a kvantifikace jejich potřeby pro odhad finanční alokace opatření.

Vlastní dotazníkový průzkum proběhl v rámci členské základny SVOL. Ke dni 31. 12. 2010 bylo v devíti regionálních organizacích SVOL organizováno 569 přímých členů (1205 vlastníků lesů) s celkovou výměrou 360 376 ha lesa. Z oslovených členů odpovědělo a dotazník zaslalo 90 členů SVOL. Vzorek reprezentuje vlastníky nestátních lesů o celkové výměře 137 746 ha, což představuje 38 % z celkové plochy nestátních lesů, kteří jsou členy SVOL. Na otázku odpovědělo 88 respondentů. 2 respondenti na otázku neodpověděli. 25 dotázaných nechystá podobný druh investic v období 2014 – 2020. 63 dotázaných vyjádřilo zájem realizovat neproduktivní investice. Z dotazníku vyplynul potenciál pro neproduktivní investice. Tabulka ukazuje, kteří respondenti podle velikosti lesního majetku mají o opatření zájem.

Rozdělení respondentů podle velikosti majetku (skupina 1: výměra 1,2 -2,5 ha; 2: 2,5 - 5 ha; 3: 5 – 12 ha; 4: 12 – 25 ha; 5: 25 - 50 ha; 6: 50 -120 ha; 7: 120 - 250 ha; 8: 250 - 500 ha; 9: 500 – 1 200 ha; 10: 1 200 – 2 500 ha; 11: 2 500 – 5 000 ha; 12: 5 000 – 12 000 ha.

Poptávka po jednotlivých investicích

Typ opatření	Rozsah	
Zřizování závor	504 ks	
Zřizování zařízení k odkládání odpadků	404 ks	
Zřizování parkovacích míst	108 ks	
Zřizování informačních tabulí	468 ks	
Značení cyklostezek, místně významných přírodních prvků, herní a naučné prvky	135 ks	384 km
Výstavba zábradlí	73 ks	5,02 km
Výstavba mostků	75 ks	
Výstavba lávek	72 ks	
Výstavba a rekonstrukce stezek pro turisty do šíře 2 metrů	37 ks	132,8 km
Jiné	42 ks	
Celkem	1918 ks	

Pro doplnění přehledu bylo uvedeno, jaké záměry mají LČR, s.p. a VLS, s.p. LČR s.p. se ke všem prvkům vyjádřily kladně, ale neuvedly kvantifikaci. VLS, s.p. uvedlo záměr pro značení cyklostezek, místně významných přírodních prvků, herní a naučné prvky, apod. v rozsahu 15 ks, 20 závor, 15 odpočinkových míst, 15 přístřešků, 30 informačních tabulí, 5 mostků a 50 ks zařízení k odkládání odpadků.

Neproduktivní investice v lesích v PRV 2014 -2020

Opatření, resp. nově operace bude uvedena pod kódem 8.5.2 s názvem Neproduktivní investice v lesích. Bude zaměřena na podporu zvyšování environmentálních a společenských funkcí lesa podporou činností využívajících společenského potenciálu lesů. Operace je zacílena na pozemky určené k plnění funkcí lesa (PUPFL) na území celé České republiky (ČR) mimo zvláště chráněná území (ZCHÚ), oblasti Natura 2000 a Prahu. Žadatelé budou soukromí a veřejní vlastníci, nájemci a pachtýři lesa a jiné soukromoprávní a veřejnoprávní subjekty a jejich sdružení a spolky. Bude se tedy jednat o všechny subjekty hospodařící v lesích (FO, obce, státní podniky, školní statky..).

Způsobilými výdaji budou:

- opatření k posílení rekreační funkce lesa, např. značení, výstavba a rekonstrukce stezek pro turisty do šíře 2 metrů a významných přírodních prvků, výstavba herních a naučných prvků, fitness prvků,
- opatření k usměrňování návštěvnosti území, např. zřizování odpočinkových stanovišť, přístřešků, informačních tabulí, závor,
- opatření k údržbě lesního prostředí, např. zařízení k odkládání odpadků,
- opatření k zajištění bezpečnosti návštěvníků lesa, např. mostky, lávky, zábradlí, stupně,
- nákup pozemků maximálně do částky odpovídající 10 % celkových způsobilých výdajů,
- projektová dokumentace.

Jako výběrová kritéria je prozatím plánována požadovaná míra podpory a skutečnost, jestli je projekt realizován v lesích s určitou převažující funkcí. Jedná se o vybrané kategorie lesa zvl. určené (tj. lázeňské, příměstské a další lesy se zvýšenou rekreační funkcí). Podpora se

poskytne jako příspěvek na vynaložené způsobilé výdaje, a to maximálně do výše 100 % způsobilých výdajů. V současné době se počítá s finanční alokací ve výši 20,8 mil. Kč ročně, tzn. v letech 2015 - 2020 celkem 124,8 mil. Kč.

Neproduktivní investice v lesích v PRV 2007 - 2013

Účelem tohoto opatření bylo poskytnout podporu na investice, které nepovedou k žádnému podstatnému zvýšení hodnoty nebo ziskovosti lesnického podniku. Podpora neproduktivních investic souvisela se závazky k dosažení cílů ochrany životního prostředí nebo s cílem zvýšit společenskou hodnotu dané oblasti. Prostřednictvím tohoto opatření nebyly podporovány náklady na údržbu a provozní náklady. Opatření mělo v jednotlivých členských státech velmi široký rozsah. V rámci cíle zvýšení ekologické hodnoty lesů bylo možno např. zlepšovat druhovou skladbu nebo strukturu lesů (probírky a prořezávky). Z opatření mohly být také financovány projekty spojené s rekreačními zájmy. Tak tomu bylo i v případě ČR, kdy byly financovány obdobné způsobilé výdaje jako v novém programovém období 2014 - 2020.

Stručný přehled opatření v minulém programovém období

Neproduktivní investice 2007 -2013	Počet (ks)	Částka (mil. Kč)
Zaregistrované projekty	292	294,8
Schválené žádosti	68	65,7
Projekty, u nichž probíhá realizace	1	1,8
Podané žádosti o proplacení	67	64
Počet ukončených administrací	19	12,4

Neproduktivní investice financované v letech 2014 - 2020 v ČR prostřednictvím ostatních evropských fondů

V oblastech ZCHÚ a Natura 2000 bude možno o podporu žádat z resortu Ministerstva životního prostředí z **Operačního programu životního prostředí**. Opatření je zařazeno pod prioritní osu (PO) 4 Ochrana a péče o přírodu a krajinu pod specifický cíl (SC) 4.1. Posílit biodiverzitu na majetku ČR ve správě resortních organizací a SC4.2 Posílit biodiverzitu. Opatření bude zaměřeno na budování a údržbu návštěvnické infrastruktury ve specifikovaných územích. Žadatelem budou správy NP, AOPK, obce a města, příspěvkové organizace a organizační složky obcí a měst, svazky obcí, vysoké školy, Česká republika – prostřednictvím organizačních složek státu s výjimkou pozemkových úřadů, občanská sdružení, obecně prospěšné společnosti.

Na ostatním území, tedy mimo lesy, oblasti ZCHÚ a Natura 2000 budou hrazeny z **Integrovaného regionálního operačního programu** v rámci PO 3 Dobrá správa území a zefektivnění veřejných institucí SC 3.1 Veřejná infrastruktura cestovního ruchu a kulturního dědictví a jejich marketing a propagace. Budou hrazeny projekty návštěvnické veřejné infrastruktury pro zpřístupnění přírodního a kulturního dědictví. Žadatelem budou obce, organizace zřizované nebo zakládáné obcemi, dobrovolné svazky obcí, organizace zřizované nebo zakládáné dobrovolnými svazky obcí, kraje, organizace zřizované nebo zakládáné kraji, církve, organizace zřizované nebo zakládáné církvemi, organizační složky státu, příspěvkové organizace organizačních složek státu, nestátní neziskové organizace.

Poslední možností získat finance na neproduktivní investice bude z **Operačního programu rybníkářství** v rámci SC 2.2: Zvýšení konkurenceschopnosti a životaschopnosti podniků akvakultury, včetně zlepšení bezpečnosti nebo pracovních podmínek, zejména malých a středních podniků. Žadat budou moci podniky akvakultury a cílové území je

prozatím území ČR s výjimkou území hl. města Prahy. Mělo by se jednat o projekty podporující rybářskou turistiku.

Zdroje:

- Program rozvoje venkova na období 2014 -2020 (verze z 15. 7. 2014)
- Operační program životního prostředí 2014 -2020 (verze 6 z 24. 7. 2014)
- Integrovaný regionální operační program pro období 2014 -2020 (verze z 15. 7. 2014)
- Závěrečná zpráva z dotazníkového šetření u subjektů hospodařících v lesích v souvislosti s přípravou PRV 2014 -2020, prosinec 2012, ÚHÚL